

"...Ve beraber gelen her bir taifesi, müstakil olarak uzak bir yerden ve gayet ciddî ve ehemmiyetli bir muhaberenin tek tek, kısa kısa bir surette geldiğinin nişanı var..." cümlelerini izah eder misiniz?

"Evet, Kur'ân'ın âyetlerine insafla dikkat edilse görünüyor ki, sair kitaplar gibi bir iki maksadı takip eden tedricî bir fikrin silsilesine benzemiyor. Belki, def'î ve âni bir tavrı var. Ve ilka olunuyor bir gidişatı var. Ve beraber gelen her bir taifesi, müstakil olarak uzak bir yerden ve gayet ciddî ve ehemmiyetli bir muhaberenin tek tek, kısa kısa bir surette geldiğinin nişanı var. Evet, kâinatın Hâlıkından başka kim var ki, bu derece kâinat ve Hâlık-ı Kâinatla ciddî alâkadar bir muhabereyi yapabilsin? Hadsiz derece haddinden çıkıp Hâlık-ı Zülcelâli kendi keyfiyle söyleştirsün, kâinatı doğru olarak konuştursun?"(1)

Yani ayetlerin geliş biçimleri ve konuya hakim ve vakıf tavırları, insan mahsulü olmadığına, aksine insanların aleminden uzak ve münezzehe bir yerden geldiğine işaret ediyor. Her bir ayet alelacele hazırlanıp suni bir ısmarlama şeklinde değil, özel ve kuşatıcı mana derinliği ve vukufiyeti ile nerden ve hangi kaynaktan geldiğine işaret ediyor. Bu manalara dikkatle bakanlar ayetlerin çıktığı ve geldiği yeri rahatlıkla görüp teslim eder.

İnsanlar ancak kendi gibi insanları taklit edebilir, hatta çok zaman bu da mümkün değildir. Zira basit bir çoban harika bir komutanın tavrını insanları yüzde yüz aldatmak sureti ile taklit edemez; hemen kendini ele verir. Hal böyle iken, nasıl olur da bir insan kâinatın Rabbini kendi keyfine ve hevasına göre konuşturup ve dahi derecede insanları Rabbimin kelamı diye yüzde yüz aldatabilir; bu pek mümkün değildir. Ayetlerin üstünde ve mana derinliğinde, bir insanın değil bir İlahın harika izleri ve işaretleri görünüyor demektir.

(1) bk. [Sözler, Yirmi Beşinci Söz, Birinci Şule.](#)